

Waloryzacja świadczeń emerytalno – rentowych od dnia 1 marca 2009 r.

W marcu 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadza waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych. Waloryzacja dokonywana jest z urzędu i obejmuje tylko aktualnie wypłacane świadczenia.

Waloryzacji podlegają: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinne, świadczenia przedemerytalne i zasiłki przedemerytalne, dodatki i świadczenia wypłacane obok emerytury lub renty, okresowe emerytury kapitałowe i emerytury pomostowe (są to nowe świadczenia wypłacane przez ZUS), kwoty maksymalnych zmniejszeń emerytur i rent oraz gwarantowana minimalna kwota świadczenia i zasiłku przedemerytalnego, obowiązujące w przypadku osiągnięcia przychodu z działalności zarobkowej.

Od 1 marca 2009 r. w ramach waloryzacji podwyższane są również kwoty najniższych emerytur i rent (w tym rent socjalnych).

Podstawa prawna przeprowadzenia waloryzacji świadczeń

Podstawę prawną przeprowadzenia waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych stanowią przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2004r., Nr 39, poz.353 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną oraz art. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 8, poz.38).

W 2009 r. ustalenie wskaźnika waloryzacji nastąpiło na podstawie:

- komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 14 stycznia 2009 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2008 r. (M.P. Nr 5, poz.59),
- komunikatu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2008 r. w stosunku do 2007 r. (M.P. Nr 9, poz.115),
- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2009 r. w sprawie zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2009 r. (Dz.U. Nr 28, poz.174).

Wskaźnik waloryzacji został ogłoszony komunikatem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2009 r., opublikowanym w Monitorze Polskim Nr 10, poz.133.

Jednakowy wskaźnik waloryzacji dla wszystkich świadczeń

Waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych od dnia 1 marca 2009 r. - w odróżnieniu od ubiegłorocznej waloryzacji - przeprowadzana jest przy zastosowaniu jednego wskaźnika waloryzacji. Jest to wynikiem przywrócenia od 2008 roku zasady corocznej waloryzacji świadczeń i – tym samym - wprowadzenia zasady, która przewiduje, że od dnia 1 marca każdego roku przeprowadzana jest zarówno waloryzacja świadczeń, jak również zmienia się kwota bazowa uwzględniana przy ustalaniu ich wysokości.

Jak ustalony został wskaźnik waloryzacji?

Zgodnie z art. 89 ustawy emerytalnej, wskaźnikiem waloryzacji jest średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym (ogółem lub dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów – w zależności od tego, który z nich jest wyższy), zwiększony o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Zwiększenie wskaźnika waloryzacji podlega negocjacji w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.

Zgodnie z wymienionymi wyżej komunikatami Prezesa GUS, średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2008 r. w stosunku do 2007 r. wyniósł 104,2%, natomiast średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2008 r. w stosunku do 2007 r. wyniósł 104,9%. Z kolei realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w 2008 r. w stosunku do 2007 r. wyniósł 6%.

Zwiększenie wskaźnika waloryzacji zostało ustalone rozporządzeniem Rady Ministrów, w wysokości 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2008 r. W związku z tym, wskaźnik waloryzacji wynosi 106,1%.

Które świadczenia są objęte waloryzacją?

Waloryzacja obejmuje tylko aktualnie wypłacane świadczenia. Oznacza to, że w przypadku, gdy wypłata świadczenia jest wstrzymana (np. w związku z osiągnięciem przychodu

przekraczającego 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia), nie podlega ono waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. Świadczenie to zostanie zwaloryzowane z chwilą podjęcia jego wypłaty.

Przykład:

W czerwcu 2008 roku przyznano wcześniejszą emeryturę 60-letniemu mężczyźnie. Emerytura nie była jednak wypłacana w związku z kontynuowaniem zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Przepis, który spowodował zawieszenie prawa do emerytury został uchylony w styczniu 2009 r. Emeryt nie zgłosił wniosku o podjęcie wypłaty świadczenia, bowiem osiąga przychód w miesięcznej wysokości 5200 zł, a więc przekraczający 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Prawo do emerytury jest nadal zawieszane. Wypłata emerytury zostanie podjęta, jeśli ubezpieczony złoży oświadczenie o zamiarze osiągnięcia przychodu w wysokości nie powodującej zawieszenia prawa do świadczenia. Przed podjęciem wypłaty emerytura zostanie odpowiednio zwaloryzowana.

Waloryzacja obejmuje świadczenia przyznane z urzędu lub na wniosek zgłoszony przed dniem 1 marca 2009 r., o ile prawo do tych świadczeń powstało najpóźniej do dnia 28 lutego 2009 r.

Przykład:

Mężczyzna ur. w 1948 r. przepracował 15 lat w szczególnych warunkach. Pod koniec lutego 2009 r. złożył wniosek o wcześniejszą emeryturę z tytułu wykonywania takiej pracy. Wymagany do przyznania tej emerytury 25-letni okres składkowy i nieskładkowy osiągnął dopiero na dzień 10 marca 2009 r. W związku z tym, pomimo złożenia wniosku w lutym 2009 r., prawo do świadczenia powstało w następnym miesiącu (od dnia 10 marca 2009 r.). Emerytura nie podlega więc waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r.

Na czym polega waloryzacja emerytur i rent?

Waloryzacja przeprowadzana jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z urzędu. Oznacza to, że świadczenia podlegają waloryzacji bez konieczności zgłoszenia odpowiedniego wniosku przez osobę uprawnioną.

Sposób waloryzacji emerytur uzależniony jest od tego, według jakich zasad nastąpiło ustalenie ich wysokości. Od dnia 1 stycznia 2009 r. obowiązują bowiem, w zależności od spełnienia określonych warunków, trzy metody obliczania emerytury:

- w całości według dotychczasowych zasad (zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej), tj. z uwzględnieniem m. in. podstawy wymiaru świadczenia ustalonej w oparciu o zarobki osoby ubezpieczonej,
- w całości według zreformowanych zasad (zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej), tj. według stanu konta ubezpieczonego w ZUS obejmującego zwaloryzowany kapitał początkowy oraz składki na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem ich waloryzacji, a więc bez obliczania podstawy wymiaru świadczenia,
- częściowo według dotychczasowych zasad, a częściowo według zreformowanych zasad (tzw. emerytura w mieszanej wysokości ustalana na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej), tj. w określonej części z uwzględnieniem podstawy wymiaru emerytury, a w pozostałej części w oparciu o stan konta ubezpieczonego.

W związku z powyższym, renty oraz emerytury **obliczane na dotychczasowych zasadach** (zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej) waloryzowane są przez pomnożenie zarówno kwoty świadczenia, jak i podstawy jego wymiaru - w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2009 r. - przez wskaźnik waloryzacji.

Waloryzacji emerytur **obliczonych w całości według zreformowanych zasad** (zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej) dokonuje się poprzez pomnożenie kwoty świadczenia w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2009 r. przez wskaźnik waloryzacji.

W przypadku emerytur, których wysokość ustalono w myśl art. 183 ustawy emerytalnej, tj. **częściowo według zasad dotychczasowych, a częściowo według zreformowanych zasad**, wskaźnikiem waloryzacji podwyższa się kwotę świadczenia (tj. sumę części emerytury ustalonej zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej oraz części emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 tej ustawy), jak również podstawę wymiaru części emerytury obliczonej na zasadach dotychczasowych, w wysokości ustalonej na dzień 28 lutego 2009 r.

Za świadczenie podlegające waloryzacji uważa się **emeryturę lub rentę wraz z częścią składkową i zwiększeniem z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne**

rolników. Emeryturę obliczoną na mieszanych zasadach (zgodnie z art. 183 ustawy emerytalnej) waloryzuje się wraz ze zwiększeniem z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, uwzględnionym w części emerytury obliczonej według zreformowanych zasad, a także wraz ze zwiększeniem lub częścią składkową uwzględnionymi w części emerytury obliczonej na zasadach dotychczasowych.

Przykład:

W listopadzie 2008 r. przyznano 60-letniemu mężczyźnie wcześniejszą emeryturę z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Udowodnił on 20 lat okresów składkowych (w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach), 2 lata okresów nieskładkowych oraz pełne 3 lata pracy w gospodarstwie rolnym, w których opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników (w latach 1985-1987). Ponieważ staż składkowy i nieskładkowy nie był wystarczający do przyznania emerytury, uwzględniono ubezpieczonemu również 3 lata pracy w gospodarstwie rolnym. W związku z uwzględnieniem tych okresów ustalono tzw. część składkową emerytury rolniczej. W ramach waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. podwyższeniu podlega kwota emerytury wraz z częścią składkową obliczoną za okresy rolne.

Przykład:

W styczniu 2009 r. przyznano emeryturę 60-letniej kobiecie, będącej członkiem OFE. Wysokość emerytury została ustalona w całości według tzw. zreformowanych zasad, tj. ze składek i kapitału początkowego. Ubezpieczona udowodniła również 7 lat opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, z tytułu których nie ustalono jej prawa do świadczenia rolnego. W związku z tym, do emerytury z FUS przysługuje ubezpieczonej zwiększenie obliczone za wspomniane okresy. W ramach waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. podwyższeniu podlega pełna kwota emerytury ustalonej wraz ze zwiększeniem.

Przykład 3:

W dniu 10 lutego 2009 r. z wnioskiem o emeryturę wystąpiła ubezpieczona ur. w dniu 8 lutego 1949 r., legitymująca się 20-letnim okresem składkowym, 3-letnim okresem nieskładkowym oraz 5-letnim okresem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Ubezpieczona nie nabyła uprawnień ani do emerytury, ani do renty z tytułu ubezpieczenia społecznego rolników. Świadczenie zostało obliczone w tzw. mieszanej wysokości, tj. w 80% według

dotychczasowych zasad (z uwzględnieniem zwiększenia za okresy rolne), a w 20% według nowych zasad (również z uwzględnieniem zwiększenia za okresy rolne). Waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. podlega pełna kwota świadczenia ustalonego według wskazanej proporcji, uwzględniającej zwiększenie za okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Waloryzacji podlega kwota świadczenia przysługującego w dniu 28 lutego 2009 r. w wysokości ustalonej przed dokonaniem potrąceń i egzekucji oraz zmniejszenia w związku z osiągnięciem przychodu przekraczającego 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Przykład:

Mężczyzna jest uprawniony do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości 920 zł ustalonej na ostatni dzień lutego 2009 r. W związku z osiągnięciem przychodu w miesięcznej wysokości 2300 zł, świadczenie było w ostatnich miesiącach zmniejszane o kwotę przekraczającą 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (2078 zł), tj. o 222 zł. (2300 zł – 2078 zł) - do wysokości 698 zł (920 zł – 222 zł). W marcu 2009 r. została zwaloryzowana pełna kwota renty, tj. 920 zł. Po podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji 106,1% renta wynosi 976,12 zł. Tak ustalona kwota świadczenia podlega zmniejszeniu w związku osiągnięciem przychodu w wysokości przekraczającej 70% przeciętnego wynagrodzenia, tj. od dnia 1 marca 2009 r. o kwotę 132,40 zł (2300 zł - 2 167,60 zł).

Waloryzacja rent inwalidów wojennych i wojskowych oraz rent rodzinnych po tych inwalidach

Renty inwalidów wojennych i wojskowych, a także renty rodzinne po tych inwalidach podlegają waloryzacji przez pomnożenie kwoty podstawy ich wymiaru, ustalonej na dzień 28 lutego 2009 r., przez wskaźnik waloryzacji. Wysokość tych rent oblicza się od zwaloryzowanej podstawy wymiaru - przy zastosowaniu stawek procentowych wymiaru, określonych w ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2002 r., Nr 9, poz. 87 z późn. zm.), tj. wynoszących w przypadku:

- renty inwalidzkiej dla inwalidy wojennego:

- 100% podstawy jej wymiaru - dla inwalidów I i II grupy (w myśl obecnie obowiązujących przepisów - odpowiednio całkowicie niezdolnych do pracy i niezdolnych do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolnych do pracy),
- 75% podstawy jej wymiaru - dla inwalidów III grupy (w myśl obecnie obowiązujących przepisów - częściowo niezdolnych do pracy),
- renty inwalidzkiej dla inwalidy wojskowego:
 - w związku ze służbą wojskową: 100 % podstawy wymiaru w razie zaliczenia do I lub II grupy inwalidów (odpowiednio stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji lub całkowitej niezdolności do pracy) i 75 % w razie zaliczenia do III grupy inwalidów (stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy),
 - bez związku ze służbą wojskową: 80 % podstawy wymiaru w razie zaliczenia do I lub II grupy inwalidów (odpowiednio stwierdzenia całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji lub całkowitej niezdolności do pracy) i 60 % w razie zaliczenia do III grupy inwalidów (stwierdzenia częściowej niezdolności do pracy),
- renty rodzinnej:
 - 70% podstawy wymiaru dla jednej osoby,
 - 75% podstawy wymiaru dla dwóch osób,
 - 85% podstawy wymiaru dla trzech i więcej osób.

W przypadku zgłoszenia wniosku o rentę inwalidy wojennego – wojskowego po dniu 28 lutego 2009 r., podstawę wymiaru tej renty stanowi kwota **2006,69 zł**.

W razie zgłoszenia wniosku o rentę rodzinną po osobie zmarłej po dniu 28 lutego 2009 r., która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do renty inwalidy wojennego – wojskowego – podstawę wymiaru renty rodzinnej stanowi kwota **2006,69 zł**.

Kwota podstawy wymiaru renty inwalidy wojennego – wojskowego lub renty rodzinnej po tym inwalidzie, ustalonej w wysokości 2006,69 zł, nie podlega waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r.

Renty inwalidów wojennych i wojskowych, a także renty rodzinne po tych inwalidach, których podstawę wymiaru stanowi kwota 2006,69 zł, oblicza się przy zastosowaniu wyżej omówionych stawek wymiaru określonych w ustawie o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Nowe wysokości świadczeń najniższych

Od dnia 1 marca 2009 r. obowiązują nowe wysokości świadczeń najniższych. Podwyższenie ich nastąpiło poprzez pomnożenie dotychczas obowiązujących kwot przez wskaźnik waloryzacji.

W związku z tym, od dnia 1 marca 2009 r. kwoty świadczeń najniższych wzrastają:

- emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renta rodzinna o 38,81 zł, tj. z 636,29 zł do **675,10 zł**;
- renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy o 29,86 zł, tj. z 489,44 zł do **519,30 zł**.

Nowe wysokości świadczeń najniższych obowiązują zarówno w stosunku do emerytur i rent przyznanych przed dniem 1 marca 2009 r., jak i przyznanych po dniu 28 lutego 2009 r. Emerytura podlega podwyższeniu do kwoty najniższego świadczenia, o ile osoba ubezpieczona spełniła odpowiednie warunki przewidziane w ustawie emerytalnej.

Przykład:

W grudniu 2008 r. przyznano emeryturę 60-letniej kobiecie, która udowodniła 20 lat składowych i nieskładowych. Obliczona wysokość świadczenia wyniosła 546,87 zł i okazała się niższa od obowiązującej wówczas kwoty najniższej emerytury (636,29 zł). W wyniku waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. podwyższono faktycznie obliczoną kwotę świadczenia. W wyniku waloryzacji wyniosła ona 580,23 zł. i okazała się niższa od kwoty najniższej emerytury obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r. (675,10 zł.). W związku z tym emerytura została podwyższona do kwoty 675,10 zł.

Przykład:

W marcu 2009 r. z wnioskiem o emeryturę wystąpiła 60-letnia kobieta (ur.1 marca 1949 r.) będąca członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Wysokość faktycznie obliczonego świadczenia wraz z kwotą okresowej emerytury kapitałowej obliczonej na podstawie środków zgromadzonych w OFE (z tzw. II filaru) okazała się niższa od kwoty najniższej emerytury obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r. tj. 675,10 zł. Ubezpieczona spełniła warunki wymagane do podwyższenia emerytury ustalonej według zreformowanych zasad, określone w art. 87 ustawy emerytalnej. W związku z tym, emerytura z FUS podlega podwyższeniu do kwoty najniższej emerytury obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r.

Kwoty najniższych rent z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy i rent rodzinnych, przysługujących na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673 z późn. zm.), a także na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674 z późn. zm.), stanowią 120% kwoty świadczeń najniższych, o których mowa wyżej i od dnia 1 marca 2009 r. wzrastają:

- renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową oraz renta rodzinna wypadkowa o 46,57 zł, tj. z **763,55 zł** do **810,12 zł**,
- renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową o 35,83 zł, tj. z **587,33 zł** do **623,16 zł**.

Przykład:

W sierpniu 2008 r. ubezpieczonej przyznano rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, któremu uległa na początku sierpnia 2008 r. Wysokość przyznanego świadczenia została ustalona w kwocie 623,18 zł i podwyższona do kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową, tj. 763,55 zł. Świadczenie nie było następnie przeliczane. Ponieważ w wyniku waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. kwota renty po podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji 106,1% (tj. 661,19 zł) jest niższa od obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r. najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową, tj. od kwoty 810,12 zł - zostanie podwyższona do tej kwoty.

Waloryzacja okresowych emerytur kapitałowych

Od dnia 1 marca 2009 r. waloryzowane są również okresowe emerytury kapitałowe przysługujące kobietom, które ukończyły 60 lat, ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych. Okresowe emerytury kapitałowe podlegają waloryzacji, jeżeli zostały przyznane z urzędu lub na wniosek zgłoszony przed dniem 1 marca 2009 r. i prawo do tych świadczeń powstało do dnia 28 lutego 2009 r. Waloryzacji okresowych emerytur kapitałowych dokonuje się poprzez pomnożenie kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2009 r., przez wskaźnik waloryzacji. Okresowe emerytury kapitałowe podlegają podwyższeniu z urzędu, a jeżeli ich wypłata była wstrzymana – po

wznowieniu wypłaty. Waloryzacji podlega kwota okresowej emerytury kapitałowej przysługującej w dniu 28 lutego 2009 r. w wysokości ustalonej przed dokonaniem potrąceń i egzekucji.

Waloryzacja emerytur pomostowych

Emerytury pomostowe podlegają waloryzacji, jeżeli zostały przyznane na wniosek zgłoszony przed dniem 1 marca 2009 r. i prawo do tych świadczeń powstało do dnia 28 lutego 2009 r. Waloryzacji emerytur pomostowych dokonuje się poprzez pomnożenie kwoty świadczenia w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2009 r. przez wskaźnik waloryzacji. Emerytury pomostowe podlegają podwyższeniu z urzędu, a jeżeli ich wypłata była wstrzymana – po wznowieniu wypłaty. Waloryzacji podlega kwota emerytury pomostowej przysługująca w dniu 28 lutego 2009 r. w wysokości ustalonej przed dokonaniem potrąceń i egzekucji oraz zmniejszenia w związku z osiągnięciem przychodu przekraczającego 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Od dnia 1 marca 2009 r. kwota najniższej emerytury pomostowej równa jest - ustalonej w wyniku waloryzacji - kwocie najniższej emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. 675,10 zł.

Nowe wysokości dodatków

Jednocześnie z podwyżką emerytur i rent, od dnia 1 marca 2009 r. następuje podwyżka dodatków pielęgnacyjnych, dodatków dla sierot zupełnych, dodatków kombatanckich i za tajne nauczanie, a także świadczeń pieniężnych dla byłych żołnierzy górników oraz świadczeń pieniężnych przysługujących osobom deportowanym. Wysokości tych dodatków i świadczeń podlegają podwyższeniu poprzez ich pomnożenie przez wskaźnik waloryzacji i wynoszą:

- dodatek pielęgnacyjny oraz dodatek za tajne nauczanie **173,10 zł**,
- dodatek dla sieroty zupełnej **325,36 zł**,
- dodatek pielęgnacyjny dla inwalidy wojennego całkowicie niezdolnego do pracy i samodzielnej egzystencji **259,65 zł**,
- dodatek kombatancki **173,10 zł**,
- dodatek kompensacyjny **25,97 zł**,

- świadczenie pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach wydobywania rud uranu i batalionach budowlanych, a także świadczenie pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR, ustalone:
 - w wysokości maksymalnej **173,10 zł**,
 - w wysokości niższej niż maksymalna – w zależności od liczby pełnych miesięcy trwania pracy **od 8,68 zł do 164,48 zł (patrz tabela)**.

za 1 miesiąc	8,68 zł
za 2 miesiące	17,28 zł
za 3 miesiące	25,99 zł
za 4 miesiące	34,60 zł
za 5 miesięcy	43,30 zł
za 6 miesięcy	51,88 zł
za 7 miesięcy	60,59 zł
za 8 miesięcy	69,25 zł
za 9 miesięcy	77,93 zł
za 10 miesięcy	86,56 zł
za 11 miesięcy	95,16 zł
za 12 miesięcy	103,90 zł
za 13 miesięcy	112,52 zł
za 14 miesięcy	121,19 zł
za 15 miesięcy	129,83 zł
za 16 miesięcy	138,47 zł
za 17 miesięcy	147,18 zł
za 18 miesięcy	155,79 zł
za 19 miesięcy	164,48 zł

Nowe kwoty maksymalnych zmniejszeń emerytur i rent

Od dnia 1 marca 2009 r. wskaźnikiem waloryzacji zostały również podwyższone kwoty maksymalnego zmniejszenia emerytury i renty w przypadku osiągania przychodu przekraczającego 70% przeciętnego wynagrodzenia, nie wyższego niż 130% tego wynagrodzenia. Kwoty te wynoszą:

- **467,09 zł** - dla emerytury i renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,
- **350,34 zł** - dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy,
- **397,05 zł** – dla renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba.

Przykład:

Mężczyzna ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w wysokości 810 zł ustalonej na ostatni dzień lutego 2009 r. W styczniu i lutym 2009 r., w związku z osiąganiem przychodu w miesięcznej wysokości 3400 zł, świadczenie było co miesiąc zmniejszane o maksymalną kwotę zmniejszenia (330,20 zł) - do wysokości 479,80 zł. W marcu 2009 r. została zwaloryzowana pełna kwota renty, tj. 810 zł. Po podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji 106,1% renta wynosi 859,41 zł. W związku z osiąganiem przychodu w wysokości przekraczającej 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, tak ustalona kwota świadczenia podlega zmniejszeniu o kwotę maksymalnego zmniejszenia, tj. od dnia 1 marca 2009 r. o kwotę 350,34 zł.

Przykład:

W kwietniu 2008 r. została przyznana renta rodzinna dla trojga uprawnionych członków rodziny w łącznej kwocie 960 zł. Każdemu z nich przysługiwała część świadczenia w wysokości 320 zł. Jeden z członków rodziny od 1 czerwca 2009r. podjął zatrudnienie w wysokości powodującej maksymalne zmniejszenie przysługującej mu części renty. Świadczenie było więc zmniejszane o maksymalną kwotę zmniejszenia ustaloną proporcjonalnie do liczby uprawnionych członków rodziny, tj. o 124,74 zł. (374,22 zł/3). Wysokość renty rodzinnej ustalona w wyniku waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. wynosi 1018,56 zł (po 339,52 zł na każdego uprawnionego). Członek rodziny, któremu renta była dotychczas zmniejszana, nadal osiąga przychody powodujące konieczność maksymalnego zmniejszenia świadczenia. W związku z tym, od dnia 1 marca 2009 r., przysługująca mu część renty rodzinnej podlega zmniejszeniu o zwaloryzowaną i ustaloną proporcjonalnie maksymalną kwotę zmniejszenia, tj. o 132,35 zł. (397,05 zł/3).

W jaki sposób od dnia 1 marca 2009 r. waloryzowane są świadczenia i zasiłki przedemerytalne?

Od dnia 1 marca 2009 r. podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji podlegają również zasiłki i świadczenia przedemerytalne. Waloryzacja obejmuje zarówno świadczenia i zasiłki przedemerytalne przyznane na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu jak i świadczenia przedemerytalne przyznane na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz.1252 z późn. zm.).

Podwyższeniu podlega kwota świadczenia i zasiłku przedemerytalnego przysługującego w dniu 28 lutego 2009 r. w wysokości ustalonej przed dokonaniem potrąceń i egzekucji oraz przed zmniejszeniem w związku z osiągnięciem przychodu przekraczającego (łącznie z kwotą świadczenia lub zasiłku) 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Przykład:

W 2003 r. przyznano świadczenie przedemerytalne 57-letniemu mężczyźnie, którego zwolniono z pracy w ramach zwolnień grupowych. Wysokość tego świadczenia na dzień 28 lutego 2009 r. wynosi 1220,45 zł. Od dnia 1 maja 2008 r. uprawniony podjął zatrudnienie w ramach stosunku pracy (na ½ etatu) z wynagrodzeniem w miesięcznej wysokości 800 zł. Przychód ten, łącznie z kwotą świadczenia przekraczał dopuszczalną kwotę przychodu obowiązującą w roku rozliczeniowym trwającym od dnia 1 marca 2008 r. do dnia 28 lutego 2009 r., tj. 1345,60 zł. W związku z tym świadczenie było wypłacane w odpowiednio zmniejszonej wysokości. W ramach waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. podwyższeniu podlega kwota świadczenia przedemerytalnego przysługująca przed dokonaniem zmniejszenia, tj. 1220,45 zł. Ustalona w wyniku waloryzacji kwota świadczenia 1294,90 zł. (1220,45 zł x 106,1%) podlega od dnia 1 marca 2009 r. odpowiedniemu zmniejszeniu ustalonemu w wyniku przekroczenia dopuszczalnej kwoty przychodu obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r. do dnia 28 lutego 2010 r., tj. 1 472,00 zł.

W przypadku, gdy świadczenie przedemerytalne zostało przyznane (w wysokości otrzymywanej ostatnio renty z tytułu niezdolności do pracy) osobie, która utraciła prawo do tej renty, waloryzacji podlega kwota świadczenia w faktycznie ustalonej wysokości.

Przykład :

W czerwcu 2008 r. przyznano świadczenie przedemerytalne ubezpieczonemu, który utracił prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Wysokość pobieranej ostatnio renty wyniosła 730,55 zł. W związku z tym ustalono świadczenie w kwocie pobieranej ostatnio renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (730,55 zł.). W ramach waloryzacji od dnia 1 marca 2009 r. świadczenie to zostanie podwyższone wskaźnikiem 106,1%, a więc będzie wynosiło 775,11 zł.

Od dnia 1 marca 2009 r. wzrosła również gwarantowana kwota świadczenia i zasiłku przedemerytalnego zmniejszonego wskutek osiągnięcia przychodu - z **378,90 zł** do **402,01 zł**.

Przykład:

Ubezpieczona uprawniona do świadczenia przedemerytalnego, od dnia 1 stycznia 2008 r. pozostaje w stosunku pracy. Uzyskiwany z tego tytułu przychód nie przekraczał przed dniem 1 marca 2009 r. i nie przekracza również począwszy od tej daty, granicznej kwoty przychodu (70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia), ale łącznie z kwotą świadczenia przedemerytalnego jest znacznie wyższy od dopuszczalnej kwoty przychodu (50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia). W wyniku zmniejszenia świadczenie przedemerytalne było wypłacane przed dniem 1 marca 2009 r. w minimalnej gwarantowanej kwocie, tj. 378,90 zł. Od dnia 1 marca 2009 r., w wyniku waloryzacji, kwota świadczenia przedemerytalnego ustalonego w wyniku zmniejszenia wynosi 402,01 zł.

Od dnia 1 marca 2009 r. kwota nowo przyznawanego świadczenia przedemerytalnego wynosi **804,02 zł**. Jeżeli jednak prawo do świadczenia przedemerytalnego zostało przyznane osobie, która utraciła prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy i spełniła pozostałe warunki określone w art.2 ust.1 pkt 4 i ust.3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz.1252 z późn. zm.), wysokość świadczenia nie może być wyższa niż ostatnio otrzymywana renta.

Przykład:

Ubezpieczony do dnia rozwiązania stosunku pracy z powodu niewypłacalności pracodawcy, u którego pracował ostatnio przez 3 lata, ukończył 61 lat oraz udowodnił 25-letni okres składkowy i nieskładkowy. Po okresie pobierania przez 6 miesięcy zasiłku dla bezrobotnych, w dniu 12 lutego 2009 r. powiatowy urząd pracy wydał mu stosowne zaświadczenie. Wniosek o przyznanie świadczenia wraz z wymaganymi załącznikami złożył w dniu 3 marca 2009 r. W związku z tym, wysokość przyznanego świadczenia przedemerytalnego została ustalona w kwocie obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r., tj. 804,02 zł.

Podwyższenie renty socjalnej

Wysokość renty socjalnej uzależniona jest od wysokości najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Stanowi ona bowiem 84% kwoty tej renty. Dlatego też waloryzacja od

dnia 1 marca 2009 r. wysokości najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy spowodowała podwyższenie renty socjalnej do kwoty **567,08 zł**. Podwyższeniu uległa również kwota renty socjalnej, przysługująca osobie tymczasowo aresztowanej lub odbywającej karę pozbawienia wolności. Od dnia 1 marca 2009 r. wynosi ona **283,54 zł**.

Od dnia 1 marca 2009 r., w przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwotę renty socjalnej ustala się tak, aby łączna wysokość obu świadczeń nie przekraczała kwoty **1350,20 zł**. Kwota renty socjalnej nie może być jednak niższa niż **67,51 zł**. Od dnia 1 marca 2009 r. renta socjalna nie przysługuje, jeśli wysokość renty rodzinnej przekracza kwotę **1350,20 zł**.

Przykład:

Ubezpieczony jest uprawniony do renty rodzinnej oraz renty socjalnej w kwotach wynoszących przed waloryzacją świadczeń od dnia 1 marca 2009 r.: 1255,50 zł (renta rodzinna) oraz 534,48 zł (renta socjalna). Suma kwot obydwu świadczeń wynosiła 1789,98 zł, a więc o 517,40 zł więcej, niż 200% najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy obowiązującej przed dniem 1 marca 2009 r. (1272,58 zł). W związku z tym, renta socjalna była obniżona do minimalnej gwarantowanej kwoty, tj. 63,63 zł. W wyniku waloryzacji świadczeń od dnia 1 marca 2009 r. kwoty przyznanych ubezpieczonemu świadczeń wynoszą: renta rodzinna – 1332,09 zł, a renta socjalna – 567,08 zł. Ponieważ suma tych świadczeń nadal przekracza 200 % obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r. najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy (1350,20 zł), renta rodzinna przysługuje w kwocie 1332,09 zł, a renta socjalna w minimalnej gwarantowanej kwocie, stanowiącej 10% zwaloryzowanej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, tj. 67,51 zł.

Podwyższenie od dnia 1 marca 2009 r. świadczenia pieniężnego dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych.

Od dnia 1 marca 2009 r. świadczenie pieniężne dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych zostało podwyższone do kwoty renty socjalnej w wysokości obowiązującej od dnia 1 marca 2009r., tj. do kwoty **567,08 zł**.

Natomiast kwota świadczenia pieniężnego dla cywilnych niewidomych ofiar działań wojennych, przysługująca osobie pobierającej emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy,

rentę rodzinną, rentę socjalną, uposażenie wypłacane członkom rodziny sędziego lub prokuratora bądź też świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznej, podlega zmniejszeniu o 50% kwoty renty socjalnej w wysokości obowiązującej od dnia 1 marca 2009 r. Kwota świadczenia pieniężnego ustalonego w wyniku takiego zmniejszenia wynosi więc od dnia 1 marca 2009 r. **283,54 zł.**